

Универзитет у Бањој Луци

Факултет политичких наука

Комисија за оцјену и одбрану завршног рада на другом циклусу

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВИЈЕЋУ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

Предмет: Извјештај о оцјени завршног рада на другом циклусу студијског програма социјални рад кандидаткиње Маје Шпица

Наставно-научно вијеће Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци је на својој 64. сједници донијело одлуку број 08/3.420-13/15, од 25.03.2015. године, којом је именовало Комисију за оцјену и одбрану завршног рада на другом циклусу студијског програма социјални рад под називом *Психосоцијалне, образовне и професионалне компетенције социјалних радника*, кандидаткиње Маје Шпица, у сљедећем саставу:

1. Проф. др Весна Шућур Јањетовић, ужа научна област Теорије и методологија социјалног рада, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, предсједник
2. Доц. др Драгана Шћеповић, ужа научна област Подручја социјалног рада, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, члан;
3. Проф. др Јагода Петровић, ужа научна област Теорије и методологија социјалног рада, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, члан.

Након што је прегледала и детаљно анализирала завршни рад Маје Шпица, Комисија подноси Наставно-научном вијећу Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени урађеног завршног рада на другом циклусу под називом
Психосоцијалне, образовне и професионалне компетенције социјалних радника

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О КАНДИДАТКИЊИ

Кандидаткиња, Маја Шпица, рођена је 19.03.1983. године у Козарској Дубици, гдје и настањена. У Козарској Дубици завршила је основну школу „Свети Сава“ и Мјешовиту средњу школу „Никола Тесла“, стекавши диплому економског техничара. На Филозофском факултету Универзитета у Бањој Луци стекла је диплому социјалног радника. Магистарски студиј уписала је 2012. године на Факултету политичких наука у Бањој Луци, Студијски програм социјалног рада.

Током основног студија обавила је праксу од три мјесеца у Клиници за психијатрију Бања Лука и учествовала у пројекту „Старији брат, старија сестра“ у Дјечјем дому „Рада Врањешевић“ у трајању од двије године. У периоду од октобра 2008. до новембра 2009. године, обавила је приправнички стаж у ЈУ Центар за социјални рад Козарска Дубица а приправнички испит је положила новембра 2009. године. Од 24.11. 2009. године је у сталном радном односу у Центру за социјални рад Козарска Дубица, гдје је тренутно на позицији руководиоца ове установе. Такође, кандидаткиња је члан Општинске комисије за процјену и усмјеравање дјеце и омладине са сметњама у развоју.

Кандидаткиња је завршила основни курс ТА-101 из Трансакционе анализе, а онда и додатни курс Трансакционе анализе, ТА 102. Похађала је двије године школу енглеског језика „Марко Поло“ у Бањој Луци, те била полазник курса њемачког језика у Едукативном центру „Oxford“ Бања Лука.

Такође, завршила је сљедеће едукације: „Поступање са дјецом и малолетницима у кривичном поступку“, I и II циклус, Министарство правде Републике Српске, 2010. и 2013. године; Обука индекс инклузивности, OSCE, 2010; Курс тренинга тренера „Стоп насиљу у породици“, Влада РС, Министарство здравља и социјалне заштите, 2011; Тренинг „Смјернице о поступању центра за социјални рад са жртвама трговине људима“, Министарство безбједности и Министарство сигурности БиХ; Обука за ESSPROS – Европски систем интегрисане статистике социјалне заштите, Министарство цивилних послова БиХ, Министарство за људска права и избјеглице БиХ, Дирекција за економско планирање БиХ, Министарство рада и социјалне политике ФБиХ, Министарство здравља и социјалне заштите РС, Влада Брчко дистрикта, 2011; Обука за управљање пројектним циклусом, OSCE, 2011. године.

На основу наведеног, може се закључити да је кандидаткиња све вријеме посвећена додатана стручној едукацији и свеобухватном професионалном

усавршавању, што је резултат њеног увјерења да психосоцијалне, професионалне и образовне компетенције социјалних радника доприносе развоју професије социјалног рада а, у крајњој инстанци, добробити корисника социјалног рада.

Увод

Завршни рад на другом циклусу студијског програма социјални рад под називом *Психосоцијалне, образовне и професионалне компетенције социјалних радника* има 112 страница.

Четири главне цјелине чине Увод, Теоријски дио, Емпиријски дио и Закључак. У оквиру ових цјелина садржана су сљедећа главна поглавља: Теоријски оквир за обраду теме, Дефинисање основних појмова, Резултати претходних истраживања, Начин истраживања, Резултати истраживања и њихова интерпретација. У оквиру поглавља садржана су 22 потпоглавља.

На крају рада наводи се библиографија са 60 извора.

Приказ структуре рада

I УВОД

II ТЕОРИЈСКИ ДИО

1. Теоријски оквир за обраду теме

- 1.1. Савремени социјални проблеми
- 1.2. Социјални рад
- 1.3. Психосоцијални рад
- 1.4. Психолошко савјетовање и особине савјетоватеља
- 1.5. Развој и компетенције центара за социјални рад
- 1.6. Образовање социјалних радника

2. Дефинисање основних појмова

- 2.1. Психосоцијалне компетенције
- 2.2. Образовне компетенције
- 2.3. Професионалне компетенције

3. Резултати претходних истраживања

III ЕМПИРИЈСКИ ДИО

1. Начин истраживања

- 1.1. Предмет истраживања
- 1.2. Циљеви истраживања
- 1.3. Хипотетички оквир
- 1.4. Методе, технике и инструменти истраживања
- 1.5. Значај истраживања
- 1.6. Статистички поступци у истраживању
- 1.7. Популација и узорак у истраживању
- 1.8. Организација и ток истраживања

2. Резултати истраживања и њихова интерпретација

- 2.1. Психосоцијалне компетенције социјалних радника
- 2.2. Образовне компетенције
- 2.3. Професионалне компетенције
- 2.4. Повезаност психосоцијалних, образовних и професионалних компетенција социјалних радника
- 2.5. Најчешће потешкоће у раду социјалних радника

IV ЗАКЉУЧАК

Предмет и циљеви истраживања

Предмет истраживања су психосоцијалне, образовне и професионалне компетенције социјалних радника који су запослени у центрима за социјални рад Републике Српске.

Узимајући научну дескрипцију и научно објашњење за научне циљеве истраживања, кандидаткиња је успјешно допринијела и остварењу друштвених циљева истраживања, а то су: унапређење сазнања о психосоцијалним, образовним и професионалним компетенција социјалних радника, како би се идентификовале слабости у социјалном раду које су у вези са наведеним компетенцијама социјалних радника; утврђивање могућих начина унапређења психосоцијалних, образовних и професионалних компетенција социјалних радника, а тиме и подизање квалитета социјалног рада, што подразумева квалитетнију помоћ и подршку корисницима.

У теоријском дијелу рада презентован је теоријски оквир за обраду теме (социјални рад, психосоцијални рад, психолошко савјетовање, развој и компетенције центара за социјални рад, образовање социјалних радника), дефинисани су основни појмови (психосоцијалне, образовне и професионалне компетенције) и приказани резултати претходних истраживања.

Хипотетички оквир рада

На основу операционалног одређења предмета истраживања, дефинисане су хипотезе истраживања. Из генералне хипотезе изведене су четири посебне и седам појединачних хипотеза са припадајућим индикаторима.

Генерална хипотеза гласи: „Психосоцијалне, образовне и професионалне компетенције социјалних радника су битне претпоставке психосоцијалног рада, а идентификовање и анализа њихових чинилаца указује на задовољавајући ниво образовних компетенције, али низак ниво психосоцијалних и професионалних компетенција, те на њихову међусобну повезаност.“

Ова општа хипотеза доказивана је помоћу следеће четири посебне хипотезе са припадајућим појединачним хипотезама: *Социјални радници не располажу адекватним психосоцијалним компетенцијама* (појединачне хипотезе: Већина социјалних радника нема адекватне психосоцијалне вјештине; Већина социјалних радника не посједује

вјештине дјелотворних савјетоватеља); *Образовне компетенције социјалних радника су на пожељном нивоу* (појединачне хипотезе: Већина социјалних радника има адекватно формално образовање; Већина социјалних радника похађа континуирано неформалне видове образовања; Мали број социјалних радника је едукован за психотерапијски рад); *Професионалне компетенције социјалних радника нису на пожељном нивоу* (појединачне хипотезе: Професионалне компетенције социјалних радника, које зависе од радних услова, нису на пожељном нивоу; Професионалне компетенције социјалних радника, које зависе од задовољства животом и асертивности социјалних радника, нису на пожељном нивоу); *Постоји међусобна повезаност психосоцијалних, образовних и професионалних компетенција социјалних радника.*

За појединачне хипотезе разрађени су одговарајући индикатори, а додатно су анализирани потешкоће са којима се сусрећу социјални радници у свакодневној пракси и њихово виђења перспективе социјалног рада.

Методолошки оквир рада

За доказивање постављених хипотеза у истраживању су кориштене методе, поступци и инструменти прилагођени циљевима и хипотетичком оквиру рада.

Опште и основне научне методе кориштене у истраживању су: методе индукције и дедукције, историјско-дијалектичка метода, методе научне анализе и синтезе и статистичка метода.

Од појединачних научних метода кориштене су: анализа садржаја докумената и анкетно испитивање - сервеј метод.

Истраживање је реализовано помоћу техника *анкетирања, тестирања и скалирања*. У методолошком смислу, посебан допринос је конструисање и примјена сљедећих оригиналних инструмената: Упитник Психосоцијалне, образовне и професионалне компетенције (ПОП-К); Скалер Организационе потешкоће центара за социјални рад (ОРГП); Скалер Квалитет рада центара за социјални рад (КВАРЦ) и Скалер Компетенције за савјетоватеља (КОМПС). Такође, кориштена је петостепена скала Ликертовог типа SWLS-P&D (Satisfaction With Life Scale, Pavot i Diener, 1993) и Rathus-ов тест асертивности (Rathus, 1978).

Резултати истраживања и закључак

Примјеном релевантних научних метода у приказаном истраживању су расвијетљени расположиви психосоцијални, образовни и професионални капацитети социјалних радника у Републици Српској, као нужне претпоставке ефикасности социјалних радника у раду са корисницима.

Из резултата произилази да је дјелимично потврђена прва посебна хипотеза (Социјални радници не располажу адекватним психосоцијалним компетенцијама), јер већина социјалних радника посједује адекватне психосоцијалне компетенције, које се односе на комуникацијске вјештине, вјештине тимског рада, способност емпатије и особине савјетоватеља, док не посједију адекватне вјештине посредовања у мирном рјешавању сукоба (медијација). Такође, утврђено је да ниво образовања испитаника не одређује њихове психосоцијалне компетенције, што потврђује податак да та разлика није статистички значајна ($F= 0,942$; $p= 0,393$). Када су у питању године радног стажа, резултати истраживања су показали да разлика нема статистичке значајности ($F= 1,517$; $p= 0,204$), те да најнижи ниво психосоцијалних компетенција имају испитаници са 31 и више година радног стажа ($M=16,17$; $SD=5,06$), а испитаници који имају између шест и десет година радног стажа, имају највиши ниво психосоцијалних компетенција. Из наведеног се закључује да су испитаници са више година радног стажа склонији професионалном сагорјевању и опадању мотивације за рад. Већина (97%) испитаника се слаже да је, поред факултетског образовања, за савјетоватеља потребно додатно оспособљавање и едукација.

Друга појединачна хипотеза, према којој већина социјалних радника не посједује вјештине дјелотворних савјетоватеља, испитана је скалером КОМПС - Компетенције за савјетоватеља. Будући да је овај инструмент посебно креиран за мјерење савјетоватељских компетенција социјалних радника, сматра се значајним методолошким доприносом, тим више што овај инструмент може послужити за лонгитудинална истраживања савјетоватељских компетенција. Резултати показују да већина социјалних радника посједује већину компетенција за савјетоватеља. Када се одговарајућим Правилником утврди садржај психолошког савјетовања и када се прецизирају компетенције и задаци савјетоватеља, требало би поново испитати савјетоватељске компетенције стручних радника у центрима за социјални рад.

На основу резултата истраживања потврђена је и трећа посебна хипотеза, према којој професионалне компетенције социјалних радника нису на пожељном нивоу, с

обзиром на услове рада, те задовољство животом и асертивност социјалних радника. Испоставило се да на компетенције социјалних радника неповољно утичу радни услови, недостатак асертивности и квалитет личног живота, односно њихово лично незадовољство животом. Ови резултати упућују на то да треба предузимати мјере за унапређење квалитета живота социјалних радника, како би они квалитетније помагали другима. У склопу тих мјера треба донијети правилник стручног усавршавања, развијати супервизију, организовати тренинге асертивности, повећати редовна примања социјалних радника, осмислити видове поткрепљења (награђивања) за изузетне учинке, радити на подизању свијести локалне и шире заједнице о улози и значају социјалног рада.

Четврта посебна хипотеза, која се односи на међусобну повезаност психосоцијалних, образовних и професионалних компетенција социјалних радника, у потпуности је потврђена.

На основу проведеног истраживања, кандидаткиња закључује да су образовне предиспозиције социјалних радника, њихове професионалне компетенције и њихов психосоцијални потенцијал изузетно битни фактори за адекватно и ефикасно пружање помоћи и услуга социјалног рада. Примјеном резултата истраживања може се унаприједити постојећа пракса, тј. повећати ефикасност социјалних радника. То подразумијева и квалитетнији живот корисника социјалног рада, а имплицитно и смањење или ублажавање постојећих социјалних проблема у друштву. Будући да је психосоцијална, образовна и професионална оспособљеност социјалних радника неизоставна претпоставка успјешне праксе, треба јачати личне компетенције социјалних радника. У том смислу, неопходно је провођење супервизије, едукација и јачање компетенција социјалних радника за пружање услуге савјетовања, уједначавање права из радног односа и положаја социјалних радника кроз уједначен систем социјалне заштите. Резултати истраживања указују на потребу креативног, иновативног и социјално ангажованог приступа социјалних радника. У промовисању принципа хуманистичког социјалног рада и подстицању социјалних промјена убудуће се очекује значајнији допринос главних актера – социјалних радника.

Научни и друштвени допринос истраживања

Научна допринос огледа су у продубљивању теоријског сазнања о психосоцијалном раду и видовима његове примјене у пракси социјалног рада. Сазнања до којих се дошло у овом истраживању приказују тренутно стање, снаге и недостатке у пракси социјалног рада, што је значајно за даље оспособљавање социјалних радника и развијање професије социјалног рада. Указано је на нужност развијања психосоцијалних, образовних и професионалних компетенција социјалних радника, као претпоставки за ефикасније пружање помоћи и услуга крајњим корисницима.

Методолошки допринос се огледа у креирању оригиналних инструмената за истраживање психосоцијалних, образовних и професионалних компетенција социјалних радника, који могу бити кориштени за лонгитудинална истраживања у овој области.

Друштвени значај истраживања огледа се у унапређењу праксе социјалног рада, тако што се, на основу комплексног сагледавања тренутног стања, могу примијенити препоруке за превладавање уочених проблема и побољшање услуга социјалног рада. Резултати истраживања могу бити смјерница за даље усавршавање социјалних радника, за побољшање услова рада и квалитета услуга које пружају. Лични и професионални раст и развој социјалних радника води ефикаснијем функционисању социјалног рада и промовисању струке социјалног рада, која је важан сегмент укупног друштвеног развоја.

ЗАКЉУЧЉАК И ПРИЈЕДЛОГ

Комисија сматра да је кандидаткиња Маја Шпица обавила истраживање у складу са пријављеном темом.

Комисија сматра да су примјеном релевантних метода, које су усклађене са предметом, циљевима и хипотезама истраживања, резултати истраживања потврдили постављене хипотезе. На основу сазнања о психосоцијалном раду и актуелном стању у центрима за социјални рад предочени су начини за унапређење праксе и постављен је основ за даља истраживања у овој области.

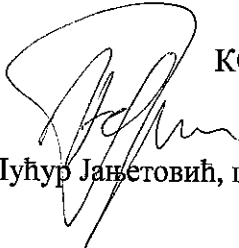
Имајући у виду наведене чињенице и оцјене, Комисија Наставно-научном вијећу Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци

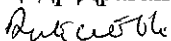
ПРЕДЛАЖЕ

да Маји Шпица одобри јавну одбрану завршног рада на другом циклусу студија социјалног рада на тему *Психосоцијалне, образовне и професионалне компетенције социјалних радника..*

Бања Лука, 27.04. 2017. године

КОМИСИЈА:

Проф. др Весна Шућур Јавчевић, председник

Доц. др Драгана Шћеповић, члан

Проф. др Јагода Петровић, члан
